

מגויס אם מקבל עליה אחריות – מחייב עליה ב"בל יראה" וגוי שהלוח ישראל על חמצו,
אי הוה קני גוי מישראל – לא מחייב ישראל אפילו משכנו בשעת הלואה, משום דאליס
שיעבודיה, דלא חשיב מצוי ביד ישראל, דדרשינן "לא ימצאו" – מי שמצוי בידו, למעוטי ייחד
לו בית, אפילו קיבל עליו אחריות, כדאמרין בפרק קמא דפסחים (א.ו.) ומיהו, בפרק קמא

דיקדושתן (ת.ב) גבי קרשה במשכון אחרים
מדקדושת, ומייחי מדרבי יצחק – צריך לומר
דרוקא במשכנו שלא בשעת הלואתו מקדושת, דבפרק
האומנין" (בבא מציעא פ.א.) משמע
דלא מהני דרבי יצחק להתחייב באונסין, ולא
חשיב אלא כשומר שכו – אלמא לא חשיב בשלו
לגמרי, אם בן מאיזה טעם נחשב כשומר שכו –
הא לא משום דנהגה, דקני ליה לקנות בו את
האשה ורקיעות, או בחליפין. ואם בן בשעת
הלואתו אינו יכול לקדש בו את האשה.
לא שביק היתירא ואביל איסורא – אומר
רבינו תם: דמתיא טעמא נאמן אפילו בלא
שבועה.

לעולם לפני יאוש כו' – לרבו שני לא – דהא
לשום בן חורין פרקיה. הוא הדין דמי
למינה: לרבו שני לא – דהא לפני יאוש הוא.
דלמא מימנעי ולא פרקי ליה – ואם תאמר:
מהאי טעמא, כשפדאו לשום עבד
ישתעבד לרבו שניו ויש לומר: דמטעם זה אין ראוי
לגזול לא את עבדו וליתנו לחבירו. ולא שייך האי
טעמא אלא כשפדוהו לשם מצוה, לשם בן חורין.
בין כן ובין כך יאוש, וכן מגיה רבינו תם.
בקונטרס: לרבו ראשון, וכן מגיה רבינו תם.
דאי כשפדאו לשם עבד ושתעבד לשני – יפיל
עצמו לגיטות כדי שירוח לענין מצויה ומתנה,
דלא קני ליה שני אלא למעשה ידיו. ופעמים נמי
שזוא שונא לרבו ראשון מתמול שלשום, ומפקיע
עצמו ממנו. ומיהו, נוכל לומר דלא פליג רבן
שמעון בן גמליאל אטאנא קמא אלא בפדאו לשום
בן חורין, דמשום דבר מועט לא יפיל עצמו
לגיטות. **א'** לפני יאוש קאמריהו – אף על פי
שמתקפ רבן שמעון בן גמליאל בדברי רבנן –
מכל מקום לא מסתבר ליה לרבא כלל לומר
דפליג לפני יאוש.

משנה עבד שנשבעה ופדאוהו, אם לשום עבד – ושתעבד אם לשום בן חורין – לא
ישתעבד; רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין כך ישתעבד. גמרא במאי עסקינן?
אילימא לפני יאוש, לשום בן חורין אמאי לא ישתעבד? אלא לאחר יאוש, לשום עבד אמאי
ישתעבד? אמר אבוי: לעולם לפני יאוש, ולשום עבד – ישתעבד לרבו ראשון, לשום בן
חורין – לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני; לרבו שני לא, דהא לשום בן חורין
פרקיה, לרבו ראשון נמי לא, דילמא מוננעי ולא פרקי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין
כך ובין כך ישתעבד, קסבר: בשם שמצוה לפדות את בני חורין, כך מצוה לפדות את
העבדים. רבא אמר: לעולם לאחר יאוש, ולשום עבד – ישתעבד לרבו שני, לשום בן חורין
– לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני; לרבו שני לא – דהא לשום בן חורין פרקיה,
לרבו ראשון נמי לא – דהא לאחר יאוש הוה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין
כך ישתעבד, כדחזקיה, דאמר חזקיה: מפני מה אמרו בין כך ובין כך ישתעבד? שלא יהא
כל אחד ואחד הולך ומפיל עצמו לגיטות, ומפקיע עצמו מיד רבו. מיתבי, אמר להן רבן
שמעון בן גמליאל: בשם שמצוה לפדות את בני חורין, כך מצוה לפדות את העבדים; בשלמא לאבוי, דאמר: לפני יאוש – היינו
דקאמר "בשם", אלא לרבא, דאמר: לאחר יאוש, הא "בשם" משום דחזקיה הוה! – אמר להן רבא: רבן שמעון בן גמליאל לא
הוה ידע מאי קאמרי רבנן, והכי קאמר להו: אי לפני יאוש קאמריהו – היינו "בשם", אי לאחר יאוש קאמריהו – כדחזקיה, ולרבא,
דאמר: לאחר יאוש, ולרבו שני, רבו שני ממאן קני ליה – משבאי, שבאי גופיה מי קני ליה? – אין, קני ליה למעשה ידיו, דאמר
ריש לקיש: מנזן לגוי שפנה את הגוי למעשה ידיו? שנאמר: "וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מִהֶם תִּקְנוּ", אִתָּם קוֹנִים מִהֶם,
ולא

המחזיר חוב לחבירו בשביעית – בזמן שהשביעית נהגת, ועברה עליו שביעית, ואחר כך
החזירו. ולא שהחזירו בשביעית עצמה, דאם כן לא הוה צריך למימר "משמט אני",
דקיימא להן אף שביעית משמטת אלא בסופה. צריך – המלוה שיאמר לו "משמט אני".
ואם אמר לו אף על פי כן – אני רוצה להחזירו לך. שנאמר וזה רבך השפמט – צריך
לומר דיבור של שמיטה, ותלי ליה – אם היה
רוצה לחזור בו – יתלנו על עץ אם גברה ידו,
עד דאמר ליה "אף על פי כן". עד דאמר הכי –
"במתנה אני נתון לך". ואין כאן משום "לא
יגוש", דלא בבי דינא קתבע ליה, ולא משום
חוב. הוה מסיק ביה רבה זווי – היה נטשה בו
מעות. רבה היה המלוה, אול לגביה – אבוי
אתא לגבי אבא בר מרתא. אמר – רבה: לא
הוה ביה דעתא בואי מרבנן מעיקרא, דהוה
ליה למימר "אף על פי כן". כיון דתקון רבנן
פרובול – ומצי למגיבי בהיתרא. לא שביק
היתירא – דמלוה בלא פרובול, למינה: הוה לי
ואבד, ואביל איסורא. הרי אלו לא יפרעו –
בכתובות בפרק "הכותבי", אלמא: לאו מהימן
לומר "היה לי ואבד". דעל כרחיק ברטעין "היה
לי ואבד" עסקינן, דאי לא הכי – צריכא למימר
דשביעית משמטת: אינו צריך – דנאמן לומר
"אבד". **משנה עבד –** כנעני. שנשבע
ופדאוהו – ישראלים אחרים. ישתעבד –
בגמרא מפרש. **גמרא** אי לפני יאוש – של
בעלים הראשונים פדאוהו מן הגוי. לשום עבד
אמאי ישתעבד? וקא סלקא דעתך עבד
ראשון, ואמאי? הרי נתיאשו ולשום עבד – על
מנת להחזירו לרבו ראשון, או אפילו על מנת
להשתעבד בו. ישתעבד לרבו ראשון – דשני לא
קנה. דמידע ידע דלא פקע שם מריה מניה לפני
יאוש, והרי הוא כגזולו ממנו. כך מצוה לפדות
את העבדים – ולכאן למיחש למימנעי ולא
פרקי. לרבו שני – ולקמן פרקי: במאן עסקינן? בין
כך ובין כך ישתעבד – לרבו ראשון, כדחזקיה.
בשלמא לאבי – דמוקי בלפני יאוש, וטעמא
דתנא קמא משום מימנעי ולא פרקי. היינו
דקאמר בשם – דאיתו לא חייש למימנעי ולא
פרקי, משום דמצוה לפדותו. **אלא לרבא –**
דמוקי בלאחר יאוש, וטעמא דתנא קמא משום
אפקעתא דיאוש הוא, מאי "בשם" דקאמר? הא
טעמא דרבן שמעון בן גמליאל משום דחזקיה,
שלא יפיל עצמו לגיטות הוא למעשה ידיו –
וישראל קני ליה מידו למעשה ידיו בבספא,
ולגופיה בטבילה לשם עבדות, כדאמרין
ביבמות ב"החולץ" (מ.זא) אפילו מל וטבל גבי
רבו ראשון – קנייה שבאי ביאוש למעשה ידיו,
דהא אפילו ישראל נמי מיקני ליה לגוי למעשה
ידיו. ונהי דישאל נפיק מניה ביובל – אבל
עבד משתעבד לעולם. פהם תקנו – רבואי הוא,
דהא כתיב לעיל מניה "מדם תקנו עבד ואמרו"
וכתיב בתרי' "וגם מבני התושבים הגרים
עמכם, ולישתוק.

המחזיר חוב לחבירו בשביעית – צריך שיאמר לו
"משמט אני", ואם אמר לו "אף על פי כן" – יקבל
הימנו, שנאמר: "וזה דבר השמטה". אמר רבה: וחלי
ליה עד דאמר הכי. איתביה אבוי: כשהוא נתון
לו, אל יאמר לו "בחובי אני נתון לך", אלא יאמר
לו "שלי הן, ובמתנה אני נתון לך". – אמר ליה:
תלי ליה נמי עד דאמר הכי. אבא בר מרתא, דהוה
אבא בר מניומי, הוה מסיק ביה רבה זווי. איתביהו
ניהליה בשביעית, אמר ליה: משמט אני. שקלינהו
ואול. אתא אבוי אשכחיה דהוה עציב, אמר ליה:
אמאי עציב מר? אמר ליה: הכי הוה מעשה. אול
לגביה, אמר ליה: אמטת ליה זווי למר? אמר ליה:
אין, אמר ליה: ומאי אמר לך? אמר ליה: "משמט
אני". אמר ליה: ואמרת ליה "אף על פי כן"? אמר
ליה: לא. אמר ליה: ואי אמרת ליה "אף על פי כן"
הוה שקלינהו מינה, השתא מיתה אמטינהו ניהליה
ואימא ליה "אף על פי כן". אול אמטינהו ניהליה
ואמר ליה "אף על פי כן". שקלינהו מינה, אמר:
הוה ביה דעתא בהאי צורבא מרבנן מעיקרא. אמר
רב יהודה אמר רב נחמן: נאמן אדם לומר: פרובול
הוה בידי ואבד ממני; מאי טעמא? פיון דתקינן רבנן
פרובול, לא שביק היתירא ואביל איסורא. כי אתו
לקמיהו דרב, אמר ליה: מדיי פרובול הוה לך ואבד?
כגזן זה "פתח פיה לאלם" הוא. תנן: וכן בעל חוב
שמוציא שטר חוב ואין עמו פרובול – הרי אלו
לא יפרעו! – תנאי היא, דתנאי: המוציא שטר חוב
– צריך שיהא עמו פרובול, וחקמים אומרים: אינו

עבד לשום עבד – ושתעבד אם לשום בן חורין – לא
ישתעבד; רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין כך ישתעבד. גמרא במאי עסקינן?
אילימא לפני יאוש, לשום בן חורין אמאי לא ישתעבד? אלא לאחר יאוש, לשום עבד אמאי
ישתעבד? אמר אבוי: לעולם לפני יאוש, ולשום עבד – ישתעבד לרבו ראשון, לשום בן
חורין – לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני; לרבו שני לא, דהא לשום בן חורין
פרקיה, לרבו ראשון נמי לא, דילמא מוננעי ולא פרקי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין
כך ובין כך ישתעבד, קסבר: בשם שמצוה לפדות את בני חורין, כך מצוה לפדות את
העבדים. רבא אמר: לעולם לאחר יאוש, ולשום עבד – ישתעבד לרבו שני, לשום בן חורין
– לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני; לרבו שני לא – דהא לשום בן חורין פרקיה,
לרבו ראשון נמי לא – דהא לאחר יאוש הוה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין
כך ישתעבד, כדחזקיה, דאמר חזקיה: מפני מה אמרו בין כך ובין כך ישתעבד? שלא יהא
כל אחד ואחד הולך ומפיל עצמו לגיטות, ומפקיע עצמו מיד רבו. מיתבי, אמר להן רבן
שמעון בן גמליאל: בשם שמצוה לפדות את בני חורין, כך מצוה לפדות את העבדים; בשלמא לאבוי, דאמר: לפני יאוש – היינו
דקאמר "בשם", אלא לרבא, דאמר: לאחר יאוש, הא "בשם" משום דחזקיה הוה! – אמר להן רבא: רבן שמעון בן גמליאל לא
הוה ידע מאי קאמרי רבנן, והכי קאמר להו: אי לפני יאוש קאמריהו – היינו "בשם", אי לאחר יאוש קאמריהו – כדחזקיה, ולרבא,
דאמר: לאחר יאוש, ולרבו שני, רבו שני ממאן קני ליה – משבאי, שבאי גופיה מי קני ליה? – אין, קני ליה למעשה ידיו, דאמר
ריש לקיש: מנזן לגוי שפנה את הגוי למעשה ידיו? שנאמר: "וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מִהֶם תִּקְנוּ", אִתָּם קוֹנִים מִהֶם,
ולא